

www.mevzuattakip.com.tr

Belediye Meclisinde Bütçenin Reddedilmesi ve Olası Sonuçları

Bu makalede, belediye meclisinin belediye bütçesini kabul etmemesi, reddetmesi ve bunun muhtemel sonuçlarına yer verilmiştir. *YAZININ TAMAMINI SİTE ÜYELERİ OKUYABİLMEKTEDİR. ÜYELİK İÇİN ÜCRETSİZ KAYIT YAPABİLİR VE YAZIYI OKUYABİLİRSİNİZ*****

BELEDİYE MECLİSİNDE BÜTÇENİN REDDEDİLMESİ VE OLASI SONUÇLARI

Halil MEMİŞ

MİARGEM Başkanı

1. Giriş

Bilindiği üzere, belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgeye bütçe denilmektedir. Belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini göstermekte ve gelirlerin toplanması ile harcamaların yapılmasına izin vermektedir. Bütçelerde, ödenekler belirli amaçları gerçekleştirmek üzere tahsis edilir ve belediyeler, bütçelerinde yer alan ödeneklerin üzerinde harcama yapamazlar. Bütçeyle verilen ödenekler, tahsis edildikleri amaçlar doğrultusunda yılı içinde yaptırılan iş, satın alınan mal ve hizmetler ile diğer giderlerin karşılanmasında kullanılır.

Dolayısıyla bütçede yer almayan herhangi bir harcamanın yapılması mümkün değildir.

Yani belediye bütçesinin tümüyle reddedilmesi halinde, idare tarafından herhangi bir harcama yapılamayacağından, hayati düzeyde olan temel belediye hizmetlerinin dahi vermesi mümkün olmayacaktır.

Bu nedenle birçok kanun ve yönetmelikte bütçenin bütünüyle reddedilemeyeceğine ilişkin hükümler mevcuttur.

Buna rağmen bazı belediye meclislerinin çeşitli sebeplerle bütçe tekliflerini reddettiğine şahit olmaktayız. Böyle bir durumda, yaşanacak sürece ilişkin değerlendirmeye aşağıda yer verilmiştir.

2. Değerlendirme

Belediye bütçesine ilişkin yapılan özel düzenlemeler belediye bütçesinin ne denli önemli bir karar olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin diğer konulara ilişkin meclis toplantı süresi en çok beş günken bütçenin görüşüldüğü toplantılarda bu süre yirmi gündür. Ayrıca bütçe ve kesin hesabın görüşüleceği aylarda tatil kararı da alınamamaktadır. Bunlarla birlikte bütçeye ilişkin konular hakkında meclis tarafından karar alınmadan önce ilgili komisyonda görüşülmesi de zorunludur.

Görüleceği üzere bütçe tasarısı sıradan bir meclis kararı olmayıp kendi içinde özel bir nitelik taşımaktadır. Bu hususu bütçe kararının hazırlık aşamasına ve görüşülmesine ilişkin getirilmiş özel düzenlemelerde de görmekteyiz.

Belediye Kanunu'nun 62 inci maddesinde bütçe tasarısının Belediye başkanı tarafından hazırlanarak eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulacağı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderileceği belirtilmiştir.

Encümene havale edilen bütçe tasarısı incelenip encümen görüşü ile birlikte en geç Eylül ayının son haftası içinde üst yöneticiye verilmelidir.

Encümen tarafından görüşülerek üst yöneticiye sunulan bütçe tasarısı, büyükşehir ilçe belediyelerinde Ekim ayı toplantısında görüşülmek üzere Ekim ayının birinci gününden önce; büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyelerde ise Kasım ayı toplantısında görüşülmek üzere Kasım ayının birinci gününden önce meclise sunulmalıdır. Büyükşehir ilçe belediye meclisleri Ekim ayı toplantısının ilk oturumunda, büyükşehir ve diğer belediye meclisleri ise Kasım ayı toplantısının ilk oturumunda bütçe tasarısını, incelenmek üzere plan ve bütçe komisyonuna havale ederler. Meclisin bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi plan ve bütçe komisyonu toplantı süresi de dâhil olmak üzere en çok yirmi gündür. Meclis bu süre içinde bütçeyi görüşüp karara bağlar.

Ancak belediye meclisi bütçeyi görüşürken belli kurallar çerçevesinde sınırlı bir yetkiye sahiptir. Bu kurallar şunlardır;

Meclis;

- Bütçe kararnamesini madde madde görüşerek oylar,
- Yılı gider bütçesini, kurumsal kodlaması yapılan her birimin fonksiyonel sınıflandırmalarının birinci düzeyi, birim bazında kurumsal kodlama yapılmayan kurumlarda ise fonksiyonel sınıflandırmaların birinci düzeyi,

- Yılı gelir bütçesini, ekonomik sınıflandırmanın birinci düzeyi,

- Yılı finansmanın ekonomik sınıflandırmasının birinci düzeyi, itibariyle toplamları üzerinden oylar ve kabul eder.

Ayrıca; ayrıntılı harcama programları ile finansman programları üç aylık dönemler itibariyle toplamları üzerinden birinci düzeyde meclisçe onaylanır.

Bütçenin tümü üzerinde ayrıca oylama yapılmaz.

Bütçe görüşmesinde komisyon raporu okunduktan sonra üyelere söz verilir.

Bununla birlikte belediye birim yetkilileri kendi bütçeleri görüşülürken, meclisin talep etmesi halinde toplantıda hazır bulunarak gerekli açıklamayı yaparlar.

Meclis üyeleri, program dışı ödenek konulmasını ve programlı işlere ait ödeneğin başka işlere aktarılmasını, projelerin gerçekleşmesini engelleyecek ödenek indirimlerini, ödeneği temin edilmemiş projelerin bütçeye dâhil edilmesini teklif edemezler.

Ayrıca Belediye Kanunu'na göre Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denkliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz.

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 14. maddesine göre de; mecliste bütçe ve kesin hesap tümüyle reddedilemez. Ancak, değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilebilir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar ile mevzuat hükümlerinden de açıkça anlaşılacağı üzere "bütçe teklifi" belediye meclisince kabul edilmek zorundadır. Bütçenin bir bütün olarak görüşülmesi ve reddedilmesi mümkün değildir.

Buna rağmen bazı belediye meclislerinde çeşitli sebeplerle bütçe teklifleri bütünüyle reddedilmektedir.

Böyle bir durumda belediye idaresinin başta temel belediye hizmetleri olmak üzere kendisine kanunla verilmiş görev ve yetkiler için harcama yapması mümkün olamayacaktır. Bütçeye özel önem atfeden mevzuat hükümleri yine bütçenin özelliğinden dolayı böyle bir durum yaşanmaması için son derece ağır bir yaptırım ön görmüştür. Belediye bütçesinin reddedilmesi durumunda belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Bu husus Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 29. maddesinin 7. fıkrasında;

“Bütçe görüşmelerinde ad okumak suretiyle oy kullanılır. Meclis, bütçeyi bütünüyle reddedemez, aynen veya değiştirerek kabul eder. Meclis bütçeyi bütünüyle reddeder ve yasal süresi içerisinde bütçe çıkarılamazsa, durum üst yönetici tarafından 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun 22 nci, 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 30 uncu maddelerine göre değerlendirmek üzere Bakanlığa bildirilir.” şeklinde yer almıştır.

Belediye Kanunu’nun “Meclisin feshi” başlıklı 30 uncu maddesine göre de, Belediye meclisi; kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratırsa, meclis İçişleri Bakanlığının bildirim üzerine Danıştayın kararı ile feshedilir.

Ayrıca, İçişleri Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde meclisin feshine dair bildirim ile birlikte, karar verilinceye kadar meclis toplantılarının ertelenmesini de isteyebilir. Bu şekilde feshedilen meclisin yerine seçilen meclis, kalan süreyi tamamlar.

Belediye bütçesinin reddedilmesi durumunda, su, kanalizasyon, temizlik hizmetleri gibi doğrudan insan hayatını ilgilendiren hizmetler de dahil olmak üzere temel belediyecilik hizmetleri ve meclise kanunla verilen diğer görevlerin hiçbirine yerine getirilemeyeceğinden, bütçenin reddedilmesi meclisin feshini gerektirmektedir.

Konuya, Danıştay Sekizinci Dairesinin 2001/4108 Esas; 2002/134 Karar numaralı hükmünü, örnek olarak verebiliriz.

Danıştay 8. Daire Başkanlığı 15.01.2002 tarihli kararında, Tunceli Belediye Meclisi’ni, “belediye bütçesini usule aykırı şekilde bütün olarak oylaması, hiçbir gerekçe göstermeden reddetmesi, görevini gereği gibi yerine getirmediği ve meclise ait işleri sekteye ve gecikmeye uğrattığı” gerekçeleriyle feshetmiştir.

Danıştay’ın bu kararı almasına giden süreçte ise; Belediyenin ilgili birimlerince 2002 yılı gelir-gider bütçe tasarının hazırlandığı ve Belediye Encümenince 02.08.2001 gün ve 275 sayılı kararı ile kabul edildiği, 2002 yılı Bütçe İhtisas Komisyonu raporunun düzenlenerek Belediye Meclisine görüşülmek üzere sunulduğu ancak Belediye Meclisinin 19.10.2001 olağan toplantısında, Hesap İşleri Müdür Vekili tarafından bütçenin açıklandığı ve Bütçe İhtisas Komisyonu raporunda da bütçe bölümlerinin izah edildiği halde bazı meclis üyelerince bütçe ile ilgili olmayan konuların gündeme getirilerek bütçenin tartışılmadığı, 1580 sayılı Yasanın 121 inci maddesine aykırı şekilde bütçenin tümü üzerinde oylamaya gidilerek 6 evet 9 ret oyu ile bütçe teklifinin reddedildiği görülmektedir.

Yukarıda açıklanan sürece ilişkin olarak Danıştay 8. Dairesi bahsi geçen hükmünde; “İstem, Tunceli Belediye Meclisinin 1580 sayılı Yasanın 53/3. maddesi uyarınca feshedilmesine ilişkindir. 1580 sayılı Belediye Yasasının 307 sayılı Yasa ile değişik 53. maddesinin 3. bendinde, Belediye Meclisinin, yasaca kendisine verilen görevleri süresi

içinde yapmaktan çekinmesi ve bu durumun belediye meclisine ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratması durumunda İçişleri Bakanlığının bildirisine Danıştay'ın kararı ile feshedileceği kuralı yer almıştır. Aynı Yasanın 70. maddesinin 1. bendinde, belediye meclisinin, belediyenin bütçesini müzakere edeceği ve bunun hakkında karar vereceği, 121. maddesinde de, Meclisin bütçe metnini madde madde, varidat ve masraf cetvellerini fasıl fasıl müzakere ve bütçeyi aynen veya fasıl ve maddelerini tadilen kabul edeceği öngörülmüş, 119. maddesinde ise; belediye bütçesinin, belediyenin her yılın Ocak ayı başından ertesi yılın Aralık ayı sonuna kadar bir yıla ait gelir ve giderini göstereceği ve belediye gelirinin toplanmasına, hizmetlerin yapılmasına ve harcamalarına izin vereceği belirtilmiştir.

Yasanın bu kuralları birlikte değerlendirildiğinde, belediye meclislerinin belediye bütçelerini incelemek ve bu konuda bir karar vermekle görevlendirilmiş oldukları açıktır ve belediye meclislerinin belirtilen görevi yerine getirirken bu konuda yaptığı veya yaptıracığı incelemeye göre karar vereceği doğaldır. Ancak Meclislerin bütçe üzerindeki karar verme yetkisi, bütçeyi aynen veya bölümlerini ve maddelerini değiştirerek kabul etmekle sınırlandırılmış, Yasa ile belediye meclislerine bütçeyi kabul etmemek biçiminde bir karar verme yetkisi ve görevi verilmemiştir.

...

Bu durumda, Tunceli Belediye Meclisinin 2002 Mali yılı bütçesinin tümünü hiçbir gerekçe göstermeden reddetmesi nedeniyle, Meclise ait bir görevin gereği gibi yerine getirilmediği ve belediye bütçesinin olmamasının, meclise ait işleri sekteye ve gecikmeye uğratması sonucunu doğurduğu açıktır.

Açıklanan nedenle, 1580 sayılı Belediye Yasasının 53/3. maddesi uyarınca Tunceli Belediye Meclisinin feshedilmesine, 15.1.2002 gününde oy birliği ile karar verildi." denilmiştir.

3. Sonuç

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile açıklamalar ve örnek Danıştay kararı bağlamında belediye meclislerinin, bütçeyi bütünüyle reddedemeyeceği, ancak aynen veya değiştirerek kabul edebileceği açıktır.

Belediye başkanı ile meclis üyeleri arasında ortaya çıkan siyasi ya da kişisel sorunlar nedeniyle belediye başkanını zor durumda bırakmak üzere bütçenin reddedilmesine karar veren meclis üyeleri böyle bir durumda kendi görevlerinin Danıştay kararı ile sona ermesine sebep olabilecektir.

Belediye meclislerinin bütçeyi reddetmesi durumunda 5393 sayılı Belediye Kanununun 30 uncu maddesinde yer alan "meclisin feshine" ilişkin hükümlerin uygulanacağı yani meclisin kendisine kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal etmesi ve bu

durum belediyeye ait işleri sekteye veya gecikmeye uğratması sebebiyle İçişleri Bakanlığının bildirimine üzerine Danıştay'ın kararı ile meclisin feshedileceği, meclis üyelerinin görevinin sona ereceği ancak belediye başkanının görevine devam edeceği bilinmeli, bütçenin reddedilmesi yerine bu belgenin en doğru şekilde hazırlanarak karara bağlanması için çaba gösterilmesi sağlanmalıdır.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA